

Klimarådet (2023) giver en relevant og nøgtern vurdering af udsigterne til at opnå de opstillede og forventede klimamål for Danmark. Der er især grund til at kvittere for, at Rådet har set på dansk klimapolitik i sammenhæng med EU's, hvilket jeg tidligere har efterlyst.

Klimarådet vurderer, at Danmark vil have vanskeligt ved at nå EU-kravet til de danske non-ETS-udledninger i 2030 uden nye tiltag, selv hvis 70 pct.-målet måtte blive indfriet som forventet af regeringen, og at mankoen må forventes at udgøre mindst 6 mio. ton CO₂e (akkumuleret). Det er i overensstemmelse med resultatet af en CEPOS-analyse fra november 2022 (Brøns-Petersen 2022), som viser en manko på 7,4 til 10,3 mio. ton CO₂e, hvis regeringens Klimafremskrivning og opgørelse af senere aftalte tiltag (Energistyrelsen 2022) lægges til grund.

Årsagen til mankoen er, at den hidtidige udmøntning af klimalovens 70 pct.-mål i høj grad er sket inden for den danske kvotesektor og dermed ikke bidrager til EU-forpligtelsen for ikke-kvotesektoren. Det er i sig selv problematisk og underminerer samtidig den samlede klimaeffekt af den danske enegang. Skulle enengangen have haft effekt, skulle Danmark have opfyldt EU-kravet i stedet for skabe lækage inden for kvotesystemet. Det understreger behovet for at stramme op på både midler og formuleringen af målsætninger og sikre større målrettet klimaeffekt samt omkostningseffektivitet.

Jeg anbefaler, at Danmark i den forbindelse udnytter den fulde adgang til at annullere CO₂-kvoter til at opfylde non-ETS-kravet, som EU's byrdefordelingsaftale giver adgang til. Det vil på samme tid bidrage til at opfylde EU-kravet, mindske udledningerne fra den samlede EU-kvotesektor (modsat reduktioner i de danske kvotesektorudledninger, som giver plads til større udledninger i andre EU-lande) samt anvende den fleksibilitet med hensyn til kvoteannullering som redskab til at nå 70 pct.-målet, der er nævnt i klimaloven. Det er set i et globalt klimaperspektiv det mest effektive redskab, der er til rådighed.

Det bør anerkendes, at Rådet udtrykker færre reservationer mod kvoteannullering end tidligere, men de fortsatte indvendinger er ikke relevante, „ Det gælder fx at det ikke ”bidrager til Danmarks langsigtede omstilling”. Det er udtryk for en snæver national betragtning, som ser bort fra lækage og hensynet til EU's klimapolitik samt fra, at det kan have negative langsigtede konsekvenser at forcere dansk drivhusgasreduktion på kort sigt. Således har bl.a. Det Økonomiske Rådsformandskab peget på, at forceret omstilling kan gøre det dyrere at omstille til langsigtet klimaneutralitet.

Jeg deler Klimarådets opfattelse af, at 70 pct.-målet nødvendiggør en klimaafgift også i landbruget, men det er helt afgørende for de omkostningseffektive egenskaber, at klimaafgiften erstatter andre former for regulering. Derfor bør det selvstændige reduktionsmål for landbruget på 55-65 pct. i landbrugsaftalen fjernes. Det er dobbeltregulering både at have et kvantitativt mål med konkrete virkemidler og en generel afgift, hvilket fordyrer de samfundsmæssige omkostninger ved at realisere 70 pct.-målet.

Jeg savner også på andre områder en kritisk vurdering af målsætninger og redskaber i Rådets rapport og anbefalinger.

Danmark bør arbejde for at undgå separate delmål for bl.a. transport (som omfattes af nyt EU-kvotesystem), energiforbrug og vedvarende energiandel, især som nationalt forpligtende mål. F.eks. vil en voldsom udbygning af vindenergiproduktionen, sådan som der er politisk ønske om, kunne øge energiforbruget til lagring (f.eks. i form af energikrævende PtX-produktion). Det ville blive modarbejdet af et mål om faldende energiforbrug. Det er alene udledningen af drivhusgasser, der er relevant for det globale klima, og forfølgelsen af andre mål vil gøre omstillingen mindre effektiv og i øvrigt også mere sårbar over for lobbyisme og anden afsporing af klimahensynet.

Rådets anbefaling om direkte statsligt engagement i CCS vil øge omkostningerne og risikoen ved 70 pct.-målet. Afvikling af gasfyr indebærer meget høje skyggepriser, hvilket ikke fremgår af rapporten. Det samme gælder andre command-and-control-tiltag. Selv om jeg er enig i Rådets påpegning af, at det er usikkert, om 70 pct.-målet vil blive nået med eksisterende virkemidler, er det ikke i sig selv nok til at begrunde sådanne tiltag.

Forslaget om at tilføje endnu et isoleret dansk mål om at begrænse klimaaftrykket fra dansk forbrug vil - udover at bryde med det internationale aftalesystem og de forpligtelser, der følger af det - lægge endnu en omkostningsforøgende bibetingelse på den grønne omstilling uden at være integreret i de øvrige mål. Det er nærliggende at overveje, om 70 pct.-målet bør revideres i lyset af de åbenbare lækageproblemer, det skaber, men det bør ikke føre til et nyt, løsrevet mål oven i det eksisterende.

Klimapolitik er grundlæggende en afvejning af mål og omkostninger. Det er vigtigt, at alle anbefalinger underbygges af et beslutningsgrundlag, som godtgør, at målene er værdi- og meningsfulde, at de forventede gevinster står mål med omkostningerne, og at de valgte virkemidler er de mest omkostningseffektive. Derfor bør politikanbefalinger i tilknytning til statusvurderingen af målopfyldelsen systematisk ledsages af et sådant samfundsøkonomisk beslutningsgrundlag. Det bør være Klimarådets primære opgave.

Referencer

- Brøns-Petersen, Otto. 2022. "Tvivlsomt om 70 pct.-klimamålet opfylder Danmarks nye EU-krav eller nedbringer EU's udledning af drivhusgas". *Cepos analysenotat*, november.
<https://cepos.dk/media/6560/tvivlsomt-om-70-pct-klimamaalet-opfylder-nye-eu-krav.pdf>.
- Energistyrelsen. 2022. "Klimastatus og -fremskrivning".
https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Basisfremskrivning/kf22_-_samlet_rapport.pdf.
- Klimarådet. 2023. "Statusrapport 2023".
https://klimaraadet.dk/sites/default/files/node/field_file/Klimaraadet_statusrapport23_digi_01.pdf.